USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců Mgr. Michala Bobka a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobkyně: **N. S.**, zastoupena Mgr. Martinou Šamlotovou, advokátkou se sídlem Milady Horákové 13, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2022, č. j. 32 Az 15/2021 - 33,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) brojí včas podanou kasační stížností proti v záhlaví označenému rozsudku Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), jímž byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 3. 2021, č. j. OAM-811/ZA-ZA11-ZA21-2020. Tímto rozhodnutím žalovaný rozhodl, že se žalobkyni neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o azylu“).

[2] V kasační stížnosti stěžovatelka namítá, že po vydání správního rozhodnutí došlo ke změně skutkových okolností v zemi původu, kterou krajský soud nezohlednil. Konkrétně se jedná o invazi Ruské federace na Ukrajinu za aktivní podpory Běloruské republiky, což vedlo k tomu, že mnohé státy uvalily na Bělorusko sankce různého charakteru, včetně nemožnosti žádat o povolení k pobytu na území ČR na zastupitelském úřadu Běloruské republiky. Zprávy, které žalovaný učinil podkladem pro vydání svého rozhodnutí a které mapují stav v zemi původu v letech 2019 a 2020, jsou tak podle stěžovatelky neaktuální. Vedle toho stěžovatelka zopakovala své žalobní námitky o jí uplatněných důvodech mezinárodní ochrany, konkrétně že v zemi původu není zaručena svoboda projevu. Jelikož by se tedy stěžovatelka nemohla v Bělorusku politicky vyjádřit bez hrozby postihu, nemohla by v zemi původu žít plnohodnotný život.

[3] Nejvyšší správní soud se po konstatování přípustnosti kasační stížnosti zabýval její přijatelností ve smyslu § 104a soudního řádu správního (dále „s. ř. s."), tedy otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně převyšuje vlastní zájmy stěžovatelky. Jedná se totiž o věc, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce (§ 31 odst. 2 s. ř. s.).

[4] Podstatný přesah zájmů stěžovatele Nejvyšší správní soud vymezil již v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS (k uplatnitelnosti tam vyslovených názorů na současnou právní úpravu srov. např. rozsudek NSS ze dne 10. 6. 2021, č. j. 1 As 124/2021-28). Podstatný přesah bude dán pouze v případech, kdy se kasační stížnost (1) týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny v judikatuře Nejvyššího správního soudu anebo (2) právních otázek řešených dosavadní judikaturou rozdílně. Podstatný přesah zájmů stěžovatele bude dán (3) rovněž v případě potřeby učinit odklon od ustálené judikatury. Konečně bude kasační stížnost přijatelná (4) tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Takovým pochybením jsou především případy, kdy krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou judikaturu a nelze vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, nebo krajský soud v konkrétním případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zároveň však platí, že Nejvyšší správní soud není v rámci hodnocení přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. V rámci posouzení přijatelnosti také z povahy věci není místo pro plnohodnotný věcný přezkum napadeného rozhodnutí, tudíž se v uvedené souvislosti Nejvyšší správní soud omezuje na případy *zjevných* pochybení krajského soudu.

[5] Žádný z těchto případů není dán. Kasační stížnost je proto nepřijatelná.

[6] K otázce posuzování situace v zemi původu již existuje ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu. Z ní plyne, že pro účely posouzení obav z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu má být zkoumána možnost budoucího pronásledování, přičemž je využíván standard přiměřené pravděpodobnosti. To znamená, že tato možnost musí být *reálná*, nikoliv pouze hypotetická (viz např. rozsudky ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82, a ze dne 13. 8. 2010, č. j. 4 Azs 11/2010 - 112). Podobné závěry platí i pro hodnocení existence důvodných obav ohledně hrozby skutečného nebezpečí vážné újmy ve státě původu, jež je předpokladem udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. V tomto případě se musí jednat o „*reálné nebezpečí*", jímž judikatura rozumí to, že ve významném procentu případů obdobných situaci stěžovatele dojde k nežádoucímu následku, takže stěžovatel má dobré důvody se domnívat, že takovýto následek může s významnou pravděpodobností postihnout i jeho. Test reálného nebezpečí je přitom vůči žadateli o něco přísnější než test přiměřené pravděpodobnosti podle § 12 zákona o azylu, nejde však stále o standard „*praktické jistoty*" (viz např. rozsudky ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82, či ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70).

[7] Pokud jde konkrétně o nedostatky v oblasti dodržování základních práv a svobod v zemi původu, na které stěžovatelka poukazuje, judikatura Nejvyššího správního soudu zdůrazňuje, že pokud je určitý stát považován z hlediska dodržování lidských práv za problematickou zemi, neznamená to nutně, že kterýkoli občan takovéto země je tomuto negativnímu vlivu přímo či zprostředkovaně vystaven (rozsudek ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79). Špatná ekonomická situace v zemi původu, pouhá nespokojenost se stavem dodržování lidských práv v zemi původu, či původ žadatele ze země s nedemokratickým či autoritativním režimem, tedy nejsou samy o sobě důvodem pro udělení mezinárodní ochrany (viz např. rozsudky ze dne 21. 11. 2003, č. j. 7 Azs 13/2003 - 40, či ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79). Tyto závěry Nejvyšší správní soud opakovaně vztahuje i na situaci v Běloruské republice (srov. např. usnesení ze dne 9. 1. 2020, č. j. 7 Azs 168/2019 - 33, či ze dne 29. 1. 2020, č. j. 10 Azs 436/2019 - 29).

[8] U hodnocení informací o zemi původu poté judikatura Nejvyššího správního soudu zdůrazňuje požadavek na jejich věrohodnost, objektivnost, přesnost a aktuálnost (např. rozsudky ze dne 31. 7. 2008, č. j. 5 Azs 55/2008 - 71, či ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81, č. 1825/2009 Sb. NSS). Zastaralost zpráv však nelze posuzovat pouze na základě faktu, že od vypracování anebo vydání informace uplynul určitý čas. Zastaralá je taková zpráva, která obsahuje informace, které již nejsou aktuální v důsledku změny okolností v období mezi vypracováním zprávy a jejím použitím, neboť situace, kterou zpráva popisuje, je již zcela jiná (srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 8. 8. 2017, č. j. 45 Az 21/2016 - 55, č. 3714/2018 Sb. NSS, či rozsudek NSS ze dne 22. 1. 2020, čj. 6 Azs 109/2019 - 74).

[9] Případnou změnu v zemi původu, která nastala až po rozhodnutí správního orgánu, je přitom potřeba zohlednit tehdy, pokud tato změna podle konkrétních skutkových okolností případu je natolik podstatná a intenzivní, že by mohla představovat *reálné nebezpečí újmy*, či pokud by bylo přinejmenším *pravděpodobné pronásledování* v tomto státě (viz např. rozsudek NSS ze dne 21. 5. 2008, č. j. 2 Azs 48/2007 - 71). V souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu navíc nemůže ani správní soud přehlédnout, pokud by byly dány důvody k ochraně žadatele před hrozící vážnou újmou v zemi původu, které žalovaný nezohlednil za situace, kdy již nepřichází v úvahu žádné další řízení, v němž by mohla být ochrana poskytnuta. Pokud má tedy například soud k dispozici poznatky o tom, že žadateli je nezbytné poskytnout doplňkovou ochranu, neboť její neposkytnutí by bylo narušením zásady *non-refoulement* a ochranu již nelze poskytnout v jiném řízení, rozhodnutí žalovaného zruší, aniž by taková skutečnost musela být vůbec výslovně namítána (usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011, čj. 7 Azs 79/2009 - 84, č. 2288/2011 Sb. NSS, bod 23). Jedná se však jen o výjimečné situace (viz rozsudek ze dne 4. 2. 2013, čj. 8 Azs 27/2012 - 65), jakou je např. ozbrojený konflikt probíhající v zemi původu (viz např. rozsudky NSS ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 - 31, či ze dne 14. 9. 2022, č. j. 6 Azs 342/2021 - 28).

[10] Nejvyšší správní soud dále poukazuje na svoji ustálenou judikaturu, podle níž při rozhodování o mezinárodní ochraně správní orgán zjišťuje skutkový stav věci v rozsahu možných důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, jež vycházejí z žadatelovy výpovědi v průběhu řízení o mezinárodní ochraně. Nepřísluší mu tak domýšlet

právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k nim činit příslušná skutková zjištění (rozsudek ze dne 18. 12. 2003, sp. zn. 5 Azs 22/2003, či usnesení ze dne 19. 10. 2020, č. j. 4 Azs 277/2018 - 60). Primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany je právě samotný žadatel (srov. např. usnesení ze dne 20. 6. 2013, č. j. 9 Azs 1/2013 - 38, či ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014 - 48). Je to totiž sám žadatel o mezinárodní ochranu, který nejlépe ví, z jakých důvodů opustil zemi původu, zda byl pronásledován a z jakých důvodů (rozsudek ze dne 7. 12. 2005, č. j. 4 Azs 151/2005 - 86).

[11] K řešení všech otázek nastolených stěžovatelkou v její kasační stížnosti tedy již existuje ustálená judikatura. Nejvyšší správní soud neshledal tuto judikaturu rozpornou. Rovněž necítí potřebu se od ní odchýlit. Nedospěl ani k závěru, že by se krajský soud v napadeném rozsudku dopustil *zásadního* pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky. Naopak, napadený rozsudek krajského soudu má oporu ve správním a soudním spise, a v něm obsažené závěry jsou náležitě odůvodněny a reflektují citovanou judikaturu. Podklady ke stavu v Běloruské republice, které jsou obsaženy ve správním spise a ze kterých žalovaný vycházel při svém rozhodování (z března, května a prosince 2020), lze s ohledem na skutečnosti a důvody uplatněné stěžovatelkou v řízení o mezinárodní ochranu (omezení svobody projevu a politická situace v zemi původu v návaznosti na prezidentské volby v roce 2020) považovat za dostatečné a aktuální. Změna okolností, na kterou stěžovatelka poukazuje (sankce přijaté vůči Běloruské republice v návaznosti na aktivní podporu ruské invaze na území Ukrajiny), poté zjevně není situací, která by mohla ovlivnit závěry žalovaného a krajského soudu týkající se stavu v zemi původu ve vztahu k stěžovatelkou uplatněným azylovým důvodům (svoboda projevu a politická situace). Nelze konečně přehlédnout, že stěžovatelka své obavy formuluje do značné míry pouze obecně a hypoteticky, aniž by je blíže rozvedla a vztáhla k vlastní osobě, čímž by zpochybnila konkrétní zjištění a závěry žalovaného a krajského soudu. Obecné a ve vztahu ke stěžovatelce blíže nekonkretizované poukazy na hrozbu státní represe v případě vyjádření politického názoru přitom nelze považovat za dostatečné k udělení mezinárodní ochrany. To platí zvláště za situace, kdy stěžovatelka podle svých slov politické přesvědčení neprojevovala a v zemi původu neměla se státními orgány žádné potíže, jak plyne z její výpovědi obsažené ve správním spise. Opačný závěr by znamenal, že každému občanovi země s nedemokratickým režimem má být již z tohoto důvodu udělena mezinárodní ochrana. To by však bylo v rozporu s výše citovanou judikaturou.

[12] Konečně, přijatelnost kasační stížnosti stěžovatelky nemůže založit ani nepřiléhavý odkaz na zákon č. 175/2022 Sb., o dalších opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, ve spojení s vyhláškou č. 200/2022 Sb., o nepřijatelnosti žádostí občanů třetích zemí o udělení oprávnění k pobytu na území České republiky podávaných na zastupitelských úřadech. Citované nařízení se předně, dle své vlastní definice, vztahuje na žádosti podané *na zastupitelských úřadech* České republiky v zahraničí občany Ruské federace nebo Běloruské republiky, nikoliv cizinců, kteří již na území České republiky pobývají. V každém případě však není zřejmé, a stěžovatelka nijak blíže neosvětluje, jak by citovaná právní úprava měla být relevantní pro posouzení předmětu řízení o této kasační stížnosti, tedy nedůvodnost udělení některé z forem mezinárodní ochrany žalovaným.

[13] Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud neshledal důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Proto ji odmítl pro nepřijatelnost podle § 104a s. ř. s.

[14] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 120 ve spojení s § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, část III. 4.). Stěžovatelka v řízení úspěch neměla, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Pokud jde o žalovaného, tomu žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Žádný z účastníků tudíž nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. března 2023

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu